

Tieslietu ministrija

Projekts Nr.JUST/2010/KPEN/AG/1546 "Atjaunojošā taisnīguma aktuālas problēmas,
risināšanas perspektīvas Eiropas Savienībā"

Apmācību kurss "Cilvēktirdzniecības atpazīšana, izmeklēšana, novēršana kā efektīvs ierocis noziedzīgā fenomena izskaušanai"

Rīga, 2013. gada 26.-27. septembris

CENTRE FOR
EQUAL
OPPORTUNITIES
AND OPPOSITION
TO RACISM

Datu vākšana un tās nozīme neatkarīga ziņojuma sagatavošanā

Konference Rīgā, Latvijā
2013. gada 26.-27. septembrī

Patrīcija Le Koka (*Patricia Le Cocq*)

CENTRE FOR
EQUAL
OPPORTUNITIES
AND OPPOSITION
TO RACISM

Prezentācijas saturs

1. Ar cilvēku tirdzniecību saistītu datu vākšana: problēmas visas Eiropas līmenī
2. Datu vākšana Beļģijā: situācija
3. CEOOR ikgadējais novērtējuma ziņojums
  - Tips
  - Saturs
  - Izstrāde
  - Piemēri
4. Secinājumi

1. Ar cilvēku tirdzniecību saistītu datu vākšana: problēmas visas Eiropas līmenī

Datu vākšana: ES

- ES direktīva 2011/36/ES
- Datu vākšana un ziņošana: nacionālā ziņotāja uzdevums (19. pants)
  - izvērtēt cilvēku tirdzniecības tendences
  - izvērtēt cilvēku tirdzniecības apkarošanas aktivitāšu rezultātus
  - tajā skaitā apkopot statistiku, sadarbojoties ar pilsonisko sabiedrību
  - un ziņot
- ATC (koordinators cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā): izmanto dalībvalstu ziņojumus, lai sagatavotu ziņojumu Komisijai (koordinēta ES stratēģija) (20. pants)

Datu vākšana: ES

- Datu vākšana: problēma (salīdzināmie dati)
  - Kvantitatīvi (statistika) un kvalitatīvi (dažādi avoti)
  - Tā pati cilvēku tirdzniecības definīcija un kopīgi rādītāji
  - Plašas jomas (tiesībsargāšana, palīdzība un atbalsts cietušajiem, starptautiskā sadarbība, migrācija utt.)

2. Datu vākšana Beļģijā: situācija

Datu vākšana : Beļģija

- Nav vienotas datu vākšanas sistēmas
- CIATTEH (Ar cilvēku tirdzniecību un kontrabandu saistītās informācijas un analīžu centrs)
- Dati = kvantitatīvi un kvalitatīvi
- Datu vākšana
  - Valdības 2 gadu ziņojums (aptauja)
  - CEOOR ikgadējais novērtējuma ziņojums (neatkarīgs)

CIATTEH

- Tiesiskais regulējums
- Konceptcija:
  - Datorizēts informācijas tīkls
  - Pamatā anonīmi dati
  - Sniedz saistītie partneri
    - starpresoru koordinācijas vienības locekļi: piem. federālā policija, ģenerālprokuroru padome, Imigrācijas dienests, Darba ministrija utt.)
- Mērķis (uzlabot cilvēku tirdzniecības un kontrabandas apkarošanas politiku)
  - Informācijas vākšana/centralizācija/apmaiņa
  - Nodrošināt politikas/stratēģisko/operatīvo analīzi
  - Vadība: Tieslietu un iekšlietu ministri; priekšsēdētājs - Kriminālpolicija
- Vadības komiteja

CIATTEH

- Problēmas:
  - Nav budžeta ieviešanai (nav personāla atbalsta)
  - CIATTEH mērķu definīcija
  - Dati (anonīmi, nav salīdzināmi)
  - Datu vākšanas metodoloģija (tikai līdz 3 partneriem)
- Risinājumu meklēšana:
  - Ierosinājumi pieņemt tiesisko regulējumu (Karaļa lēmumu un privātuma likumu: ļaut salīdzināmu privāto datu reģistrēšanu un vākšanu)
  - Nepieciešams no jauna noteikt CIATTEH mērķus
  - Nepieciešams finansiāls un personāla atbalsts

3. CEOOR ikgadējais novērtējuma ziņojums

CEOOR ikgadējais ziņojums

1. CEOOR statuss un uzdevumi cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā
2. Ikgadējs pārskata ziņojums
  - Ziņojuma veids
  - Saturs
  - Izstrāde
3. Piemēri

1. CEOOR

- CEOOR: valsts dienests, neatkarīgs savu uzdevumu izpildē
- Uzdevums cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā: veicināt cīņu pret cilvēku tirdzniecību
  - Rīks:
    - Ikgadējs pārskata ziņojums
    - Tiesas procesi

2. CEOOR ikgadējais ziņojums

- Ziņojuma veids:
  - Kopš 1995. gada: juridiskais darbs
  - Ikgadējs, neatkarīgs un publisks (franču, holandiešu un pēdējos gados: angļu)
  - Novērtējuma ziņojums par cīņas pret cilvēku tirdzniecību rezultātiem
  - Iesniedzams valdībai
  - Nodots Parlamentam un iesaistītajām pusēm
  - Preses konference
  - Drukāta un elektroniska versija (www.diversite.be)

2. CEOOR ikgadējais ziņojums

- **Ziņojuma saturs:**
  - **Periodiskā daļa:**
    - Jaunākās izmaiņas tiesiskajā regulējumā un politikas ietvarā
    - Parādības analīze
    - Tiesu prakses pārskats
    - Skaitļi un statistika (kvantitatīvie dati)
    - Ieteikumi

2. CEOOR ikgadējais ziņojums

- **Ziņojuma saturs:**

- **Tēma, kurai pievērsta īpaša uzmanība, katru gadu ir cita**

- 2009., 2010. gadā: izmantošana darbaspēka nolūkos un sociālā krāpniecība
  - Pārvietošanās brīvības un pakalpojumu ļaunprātīga izmantošana ES (ļaunprātīga darba ņēmēju norīkošana, fiktīva pašnodarbinātība)
- 2011. gadā: Nauda, kam ir nozīme - mantas aresta un konfiskācijas nozīme, cietušo kompensācija
- 2012. gadā (tiks publicēts 2013. gada oktobrī): cietušo nesodīšana

2. CEOOR ikgadējais ziņojums

- **Ziņojuma izstrāde:**

- **Kvalitatīvie dati: Tiesvedības nozīme**

- **Piekļuve konkrētām lietām**

- Lietu analīze + daļēji strukturētas intervijas ar galvenajām iesaistītajām pusēm (policijas darbiniekiem, prasītājiem, inspektoriem, nevalstiskajām organizācijām utt.):

- Parādības attīstība, jauno tendenču un noziedzīgo tīklu darba metožu analīze
- Jomā ieviestās politikas (un humānā aspekta) novērtējums: labā un sliktā prakse

2. CEOOR ikgadējais ziņojums

- **Ziņojuma izstrāde:**
  - Tiesu prakses analīze (avoti)
  - Koncentrēšanās uz problēmām: izvēles iespējas tobrīd pārrunātajās problēmās, dažas problēmas pamanītas lietu analīzē vai intervijās
  - Publiski avoti (ziņojumi u.c.)

3. Piemēri

- Kvantitatīvie dati
- Kvalitatīvie dati

Kvantitatīvie dati

- **Datu veidi**

- Pārkāpumi (policija): norādes uz cilvēku tirdzniecību
- Apsūdzība (Ģenerālprokuroru koledža)
- **Notiesāšana (Tieslietu ministrija)**
- Cietušie un uzturēšanās atļaujas (nevalstiskās organizācijas un Imigrācijas dienests)

- **Novērojumi:**

- Dažādi dati nav saskaņojami (piemēram, nav iespējama saikne starp pārkāpumiem un apsūdzību), tikai individuāls novērtējums
- Nav kopējas ziņojumu sistēmas, kurā darba inspekcija ziņotu par cilvēku tirdzniecību
- Apsūdzība: nav uzticamas informācijas par izmantošanu darbaspēka nolūkos (citi prasītāji)
- **Notiesāšana: nav sistemātiskas informācijas par izmantošanas mērķi**

Secinājums: neder politikas izvērtēšanai

Kvalitatīvie dati

- Konkrētu lietu, tiesu prakses un interviju nozīme :
  - Likumi
  - Tiesu prakse par izmantošanu darbaspēka nolūkos
  - Konkrētas lietas: labā prakse
  - Cietušie

Ar cilvēku tirdzniecības apkarošanu saistītie likumi

- Seksuāla izmantošana: personas izmantošanas lietas
  - Definīcijas papildināšana?
- Izmantošana darbaspēka nolūkos: cilvēka cieņu aizskarošu apstākļu interpretācija: tiesu prakse
- Piespiedu noziedzība: iekļauta 2005. gada cilvēku tirdzniecības definīcijā

Tiesu prakse par izmantošanu darbaspēka nolūkos

- **Cilvēku tirdzniecība izmantošanai darbaspēka nolūkos: likumos nav definīciju, kas skaidrotu jēdzienu "cilvēka cieņu aizskaroši apstākļi"**
  - Norādes < priekšlikuma paskaidrojuma raksts
    - Mērķis: nevis nelegāls darbs, bet darbs cilvēka cieņu aizskarošos apstākļos
    - Jāpievērš uzmanība algām, darba un vides apstākļiem (piemēram, ļoti zemas algas / ļoti ilgs darba laiks)
- **Tiesneši: Cilvēku tirdzniecība izmantošanai darbaspēka nolūkos, ja vairāki no šiem elementiem:**
  - Algas/samaksas apstākļi
  - Darba apstākļi un darba vide (darba stundu skaits, darba veids, darba drošība utt.)
  - Dzīves apstākļi
  - Darba devēja pakļautība
- Problēma: interpretācija dažādās vietās atšķiras

Lietas: labās prakses atpazīšana

LIETA Nr. 1

TRANSPORTA LIETA Y. (Šarlruā, 2005. gada jūlijs):

- Poļu autovadītājiem piedraudēja ar ieroci pēc tam, kad viņi pieprasīja savu algu
- Sazināšanās ar policiju
- Vietējā policija sazinājās ar prasītāju (prasītājs darba strīdos)
- Prasītājs darba strīdos: norīko tulku un pārbauda uzturēšanās statusu
  - Upuri savervēti internetā
  - Nav darba atļaujas
  - Solījums: darba līgums ar ikmēneša algu 1200 eiro apmērā - darbinieki neko nav saņēmuši
  - Darbs: 7 dienas nedēļā, guļ mašīnā, draudi
  - Nosūtīti uz īpašiem cietušo centriem
- Apsūdzība par cilvēku tirdzniecību

LABĀ PRAKSE: TUĻKS, CIETUŠO LIECĪBAS, CIETUŠĀ STATUSS, NETIPISKA SEKTORA NOTEIKŠANA

Lietas: labās prakses atpazīšana

LIETA Nr. 1

TRANSPORTA LIETA Y. (Šarluā) (turpinājums)

- Federālā policija datubāzē atrod lietu no Ljēžas pret tiem pašiem pārkāpējiem un uzņēmumiem
- Darba lietu revidents un prasītājs lūdz izmeklētājiem analizēt lietu
- Noziedzīga organizācija, narkotiku tirgošana
- Uzņēmumu tīkls (ar nomināliem vadītājiem) Polijā, Spānijā, Vācijā, Beļģijā
- Starptautiski sadarbības lūgumi

**LABĀ PRAKSE: TĪKLA ANALĪZE, SAIKNE AR NOZIEDZĪGU ORGANIZĀCIJU,
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA**

Lietas: labās prakses atpazīšana

LIETA Nr. 2

TEKSTILRŪPNIECĪBAS LIETA (Šarlruā, 2007. gads)

- Vietējā policija : informācija par sliktiem dzīves apstākļiem, darbības vecās krāsošanas uzņēmuma ēkās.
- Darbinieki: nelegāli, strādā un uzturas rūpnīcas noliktavā
- Nav apkures un ērtību
- Vietējās policijas un inspektoru sadarbība: cietušie no Polijas, Palestīnas un Sīrijas
- Sazināšanās ar īpašiem patvērumiem: daži cietušie vēlas palīdzību
- Notiesāšana par cilvēku tirdzniecību

**LABĀ PRAKSE: CIETUŠO NOTEIKŠANA (slikti dzīves un darba apstākļi),
SADARBĪBA STARP POLICIJU, INSPEKTORIEM un CENTRIEM, STARPDISCIPLĪNU
SADARBĪBA**

Lietas: labās prakses atpazīšana

LIETA Nr. 3

- **SABIEDRISKO TUALEŠU LIETA (2008. gads):**
  - Sabiedriskās ēdināšanas-restorānu ķēde kā galvenais darbuzņēmējs ar sarežģītas apakšuzņēmēju sistēmas palīdzību izmantoja upurus, kas strādāja sabiedriskajās tualetēs lielceļa malā.
  - Upuri tika sistemātiski vervēti no viegli ievainojamajām cilvēku grupām (vecums, etniskā izcelsme)
  - Darba apstākļi: 7 dienas nedēļā, 15 stundas dienā, mazāk nekā 3 eiro stundā
  - Darba ņēmēju norīkošanas sistēmas ļaunprātīga izmantošana
  - Neviens upuris netika nosūtīts uz īpašo patvērumu (problēma)
  - Gentes krimināltiesa, 2012. gada 6. novembrī: vainīgie notiesāti cilvēku tirdzniecībā
    - Galvenais darbuzņēmējs un apakšuzņēmēji (uzņēmumi, sodi: 99 000 un 528 000 eiro)

Lietas: labā prakse (izmantošana darbaspēka nolūkos)

- Cietušo atklāšana:
  - Pievērsta uzmanība netipiskam sektoram (transports)
- Informēšana un apmācība:
  - Piemēram: Darba inspekcija (skaidrojumi, detalizēti ziņojumi)
  - Valsts konsultēšanas mehānisms (zinātība)
  - Prokurori un tiesneši

Upuri: kompensācija

- Izmantota iespēja piešķirt konfiscētos priekšmetus un līdzekļus upurim (prasītājs civillietā) : biežāk
  - **Briseles Apelācijas tiesa, 2009. gada 30. janvārī (Briseles Krimināltiesa, 2008. gada 18. jūnijā)**
    - Noziedzīgas organizācijas, 2 klani, ar savām meitenēm
    - Sievietes no viena Rumānijas reģiona
    - Savervētas kafejnīcās ar solījumiem par darbu ārzemēs
    - Organizācija: administrācija, transports, uzņemšana, izmitināšana
    - Piespiedu kārtā iesaistītas prostitūcijā (ik dienas, 12 stundas no vietas), dokumenti konfiscēti, draudi
    - 11 miljonu eiro konfiskācija
    - Līdzekļi galvenokārt piešķirti upuriem (432 000 materiālā atlīdzība + 5000 morālā; 257 680 materiālā atlīdzība + 5000 morālā)

Cietušie : Starptautiskās konsultēšanas mehānisms

Labā un sliktā prakse starptautiskajās lietās

- Cietusī no Nigērijas (izmantota Beļģijā, pārtverta Nīderlandē un ievietota deportācijas centrā)
  - upuris identificēts un saņēmis palīdzību nejaušības rezultātā (nav strukturāla darbība)
- Cietusī no Nigērijas (izmantota Beļģijā, aizvesta uz Nīderlandi veikt abortu ar viltotu personību, Beļģijas policija uzzinājusi, noklausoties telefonsarunas, saziņa starp Beļģijas un Nīderlandes policiju, cietusī nogādāta Beļģijas patversmē)
  - laba sadarbība valstu starpā

Cietušie : Starptautiskās konsultēšanas mehānisms

Labā un sliktā prakse starptautiskajās lietās

- Cietusī no Krievijas (izmantota Itālijā, klients palīdzējis, nonākusi Beļģijā, informācija nodota Itālijai, bet cietusī nevar iegūt cietušās statusu Beļģijā)
  - aizsardzības trūkums
- - *Nepieciešama strukturēta trauksmes sistēma (ar sadarbības koordinatoriem)*
  - *Ilgtermiņā - Eiropas cietušo sistēma*

Secinājumi

Datu vākšana un neatkarīgi ziņojumi:

Svarīgi:

- Kvantitatīvi un kvalitatīvi
- Kvalitatīvi
  - Piekļuve dažādiem avotiem
  - Uzticēšanās iesaistītajām pusēm
  - Piekļuve konkrētām lietām un tiesu praksei
- Kvantitatīvi:
  - Vienota definīcija un metodoloģija (kopīgi rādītāji)
  - Salīdzināmi dati
- Neatkarība: objektīvs un konstruktīvs novērtējums

PALDIES!

www.diversite.be

Patrīcija Le Koka (*Patricia Le Cocq*)
Cilvēku tirdzniecības apkarošanas vienība
Vienlīdzīgu iespēju un rasisma novēršanas centrs (CEOOR)
Rue Royale 138
1000 Brisele
+32 (0)2 212 31 19
Patricia.lecocq@cntr.be

CENTRE FOR
EQUAL
OPPORTUNITIES
AND OPPOSITION
TO RACISM

